

FOLKLORE.

ZSIDÓ SZOKÁSOK, KÖZMONDÁSOK ÉS SZÓLAMOK.

Áfikajmon. A gyermekeknek a széder-estén való ébrentartását az áfikajmon is elősegíti; nem az ő anyagával — liszt és víz nem stimulantiák, mint például coffein vagy thein — de igenis az ő ellopásával, elrejtésével. A szédernek jáchác nevű fázisakor a családfő az áfikajmonnak szánt máczét valami alkalmas szövetbe legtöbbször vétába (serviette) göngyölgeti és háta mögé dugja, hogy onnét — lopják el. A gyermekek közül hol az egyik, hol a másik ott settenkedik a rejtekhely körül, míg egyiküknek leginkább valamelyik süldő leánykának (Backfisch), sikerült az áfikajmont elcsenni. Az érdeklődés feszültségének evvel még nincs vége; a lopás sikerülte nemcsak nem lohasztotta, inkább fokozta azt. A »bűncselekmény szellemi auctora«, a mama már eleve felbujtogatta kedves csemetéit arra, hogy a vacsora vége felé nagy zavarban lesz a családfő, ha a »gondosan« elrejtett áfikajmont, a széderlakomát befejező máczeadagot, nem találja majd helyén; hogy ilyenkor a megszorult papáktól vagyonukhoz mért váltságdíj-igéreteket: ékszer, tolettet, szivart, ponylovat, készpénzt, manapság gyakran körutazást és talán már automobilt is kiprélhetni, kialkudhatni. Az élelmes tolvaj a vergődő családfőn megkönyörül, a váltság díjára nézve létrejön az egyezkedés és bár nem azonnal, de csakhamar megkapja a sarczot és pedig nemcsak ő egyedül, mert vigasz-ajándékokat kapnak még a »felbujtogató« mama, valamint a többi »bűnrészes« és »bűnpártoló« is.

Én ad normam »vásárfia« de nem ad normam »krisztkindli« az efféle ajándékok jó magyaros neve gyanánt ajánlanám a »széderfia« szót. Az ilyen széderfia-osztogatásnak szemtanuja, sőt részese voltam magam is 1865-ben Pozsonyban néhai nagybátyámnak a

»kszáv Szajfernek« ל"י széderjénél. Az asztal fehéreneműje és a különféle ezüstitárgyak majdnem mindegyike Izrael valamelyik nagyjának ereklyéje. Nekem a »Thümim« (Eibenschütz Jonathan), asztalszomszédomnak a »Pné Jesüe« ezüst serlege volt kijelölve. »Valamelyiktek cserélje ki serlegét egy távolabbi asztaltársáéval, nehogy a széder hangulata elromolják — így szellemeskedett jó kedvében nagybátyám — mert — a nevezettek egykori antagonismusára czélozva úgymond — ezek képesek még ma is és itt is hajbakapni egymással«. Míg a nagy rabbi a széderasztalon végig járatta szemlélését, azalatt gyermekei és vendégei az asztal körüli székek támláiról és ülőhelyeiről félrehordták a nékiek, kinek-kinek a székére, odarakott vagy aggatott széderfiát. A támlákon a nyári új ruhák kerültek el vagy csüngtek, a szék ülőhelyein csomagokban, katulyákban carubbék (itt csak nem nevezhetem Szent János kenyérének?!) mandola, mogyoró és egyéb édességek persze כ"ד ל, dohány, szivarok és cigaretták. Úgy tudom, rajnamelléki szokás, melyet nagybátyám apja a »Chászám Szajfer« hozhatott magával majnai Frankfurtból.

Nem mindenki eszi meg afikajmon-adagját egészen. Sokan félretesznek belőle egy darabkát és azt valamelyik ruhadarabjuk zsebében vagy bélésének csücskében hordozgatják magukkal talizmán gyanánt. Olyik házban az óratokban, valamelyik héber könyvben, szekrényben tartogatják. Olyik házban pedig vagy a mizrach-tábla, vagy a jórczeit-tábla szegére aggatják az átlyukasztott afikajmon-maradékot; akár a katolikusok, kik a rekettye-fűzről — többnyire a salix caprea-ról, imitt-amott az arbuscula, a daphnoides, a myrtilloides, a repens vagy viminalis salixfajokról szedett és virágvasárnapkor megszentelt barkavesszőcskéket a jövő év virágvasárnapjáig folyton ott tartogatják valamelyik szentjük képe vagy a szenteltvíz-tartány felett vagy mellett. Ezek a barkát, azok az afikajmont tartják villámhárítónak.

Mikor a mult XIX. század ötvenes éveinek elején »Mónis« a miskolczi zsidó hitközség »nemzeti iskolájának« szolgája a csengeri csodarabbit, Rabbi Áncsel Óser Jungreist felkereste, hogy tőle feleségének meddőségét megszüntető tanácsot, segítséget — hony soit qu mal y pense! az asszonyt otthon hagyta — kérjen, akkor neki ez a rabbi adott egy kmé-et, amit felesége viseljen; felírt neki néhány zsoltárt, olyat amit csak ő, olyat,

amit csak az asszony és olyat, amit mindketten fogjanak imádásaik közé és adott neki készen néhány porocskát az asszony részére azon megjegyzéssel, hogy ha van házukban áfikajmonmaradék, akkor törjék azt igen finomra és mindenik porocskába keverjenek belőle egy-egy csipetnyit, ha nincs, akkor az utolsó porocskával várjanak a jövő áfikajmonra.

*

Vegetarismus. Carnivorismus. A karaiták és sokan a chaszidim közül délelőtt soha húst nem esznek és délután is lehetőleg estefelé csak keveset. Ők betü szerint magyarázzák az Exodus XVI. 12 versét:

בין הערבים תאכלו בשר
ובבקר תשבועו להם

A kenyérrel, vegetabiliákkal délelőtt jól laknak, húsból estefelé esznek.

*

Sólet (csólent, Schalet) »Éden kertnek csábos étke! Falatjaiddal egybevetve ördögmoslék, ördögtrágya, Hellasz minden stenének nagyhírű ambróziája. Égi étel, melyet hogy miképen főznek, Isten megtanítá Mózeset fönn a Szináj szent hegyén«. Így énekli meg Heine a zsidóság ezen nemzetközivé fejlődött szombati eledelét az ő Prinzessin Sabbath-jában, melyet nem tudom hányadszor olvasok most, de ez egyszer magyarul Bodrogh Pál úr fordításában. A sólet főzését Heine poetica licentiája Istentől taníttatja, én azonban — si parva licet componere magnis — nem; én következő soraimmal nem azt szándékozom közölni, miképen főzik ezen közkedveltségnek örvendő zamatos ételt, hanem az ellene imitt-amott támasztott aggályt és nevedetét.

Az Exodus XVI. 23. és XXXV. 3. versekből, de egyébinen is megállapíttatván a szombati tüzelés, sütés, főzés tilalma, a karaiták nem is gyujtanak péntek este semmi világitót, nem fűtenek, nem sűtnek, nem főznek. Másképen cselekszünk mi, kiknek a rabbinizmus az ő magyarázatával amott szigorította, imitt enyhítette a thóra parancsait, illetve tilalmait melyeket egyébiránt leghathatósabbán módosított az élet, a már ősidőktől zsarnoknak nevezett szokás, az usus tyrannus. Felkérem a nyájas olvasót: nézzen be egyszer a fővárosban

annak túlnyomólag zsidólakta utczáiban, valamelyik pénteken estefelé olyan sütőhelyiségbe, ahol sóletet »zeczolnak«, be rakosgatnak a lege artis fűtött kemenczékbe. A jelen zsidó évben nálunk deczember 22-én és 29-én volt a szombat legkorábbi beállta délután 4 órakor, június 15-én, 22-én és 29-én, július 6-án, 13-án és 20-án lesz a legkésőbbi beállta délután 7 óra 50 perczkor. Toldjuk meg ezen délutáni időpontokat, amikor a péntek esti istentisztelet kezdete van kitűzve, még 40—40 perczczel, melyet a hétköznapi minchának, a 95—99. és 29. számú hat zsoltárnak és a »lchó dajdi«-nak osztunk, elértük a 92-ik zsoltárt, mely valamint utána a 93-ik a kántortól is reczitáltatván, újabb 10 perczig tartott. A fenti téli pénteken délután 4 óra 50 perczkor, a nyáriakon pedig 8 óra 40 perczkor a szombat beállta már minden kétségen felüli; de a sólet megfőtte sehogysem az. Hogy is főhetett meg a szombat beállta előtt, mikor később került a kemenczébe, mint gazdája a zsinagógába? De még a legkorábban a kemenczébe került edények tartalma sem főhetett meg 4 óra 50, illetve 8 óra 40 előtt, mert a zárórát, amikor a kemenczét betapasztják, későre halasztják; már pedig a főzés tulajdonképeni folyamatja csakis ekkor veszi kezdetét. Száz szónak is egy a vége: a sólet a szombat beállta előtt nincs megfőve, már különben is hosszabb tartamú főzést igénylő alkatrészeinél — hús, velős csontok, bab vagy borsó — fogva sem. Rituális állapota olyan pati posse-féle. Aki tehát teljes megnyugvást akart arra nézve, hogy szombaton főtt ételt ne egyék, az a még pénteken már megfőtt ételt tette el magának mégis úgy, hogy lehetőleg melegen kaphassa. Így cselekedtek a középkor legszigorúbb vallásosságú zsidói, a lotharingiaiak és a provençalok. A pénteken teljesen kész ételeiket ágyakba rakosgatták és tehetségük szerint mentől több és rosszabb hővezető anyagokkal takargatták be. Ebből a meleg ágyból, *chaud lit* (olvasd *só li*) eredt a par excellence szombati ételnek a neve.

Jellemző a sólet egy szokásos inkább kísérőjének, mint válfajának a neve is, a *gánev*-é. Gyakran a sólet közé egy félig száraz lisztkeverékből készült tölteléket tesznek, hadd szíjja magába a sólet fölös zsiradékát, úgyszólván lopjon belőle magának; aki lop az tolvaj, ennek zsidó neve pedig *ganev*. Már a sólet egy másik válfajának, a borsosnak vagy édesnek —

pészachkor máczeszből — készült *kügel* nevének etymológiája nem oly egyszerű. Nem kugli az, hiszen nem gömb- vagy golyóalakú, hanem magyarul kúp, mert a *kügel* nem a *Kugel*=golyó de igenis a *Kegel*=kúp argotja, amint a fazékból csonka kúp alakjában kerül ki a *kügel*. A *kügel* egy inkább tréfás leszarmaztatásának voltam fültanuja szabadság-harczunk idejekor Miskolczon. Öregapámnak, Fischmann Mózes főrabbinak, Schiller (Szineszi) eperjesi rabbinak, Heilprin Mihálynak és még számos vendégnek, a nagytudományú öreg Heilprin következőleg magyarázta a *kügel* szót. Innen ered *k'igel*=mint a piócza=mint a nadály, mert úgy tartják a litván gourmetek, a *kügel* akkor tökéletes, ha színének árnyalatai olyanok mint a pióczái. Aki most még az iránt is érdeklődik, hogy a sólet hogyan és miből készül, annak nem szakácskönyveket ajánlok, de igenis azt: Olvassa az 1895 január 9-én és 12-én kelt »Pesti Hirlap« szerkesztői üzeneteit.

*

Tküfe fervórnen, Sicz ausz desz vászer. Aboth III. 23 alatt Rabbi Eleázár ben Chismá szerint a *tküfék* vagyis a csillagászat és a mértan a kinninnel és niddával szemben, melyek a háláchá lényegét képezik, a bölcsességnek csak afféle peripheriái. Én itt a *tküfének* csak peripheriáját érintem, lényegébe azonban hatolni nem szándékozom, de nem is tudnék; nem ismerem a *tküfének* az ünnepeink meghatározása körül volt és ma is fennforgó mérvadását; nem hallottam semmit a hozzá fűződő kaballisztikumokról sem, csak arra emlékszem, hogy régibb zsidó községekben, in specie ghettókban, évente négyszer hangzik az »utczában« a »*tküfe fervórnen*« elrikkantása a hitközség valamelyik »domestik«-je szájából. Azt is tudom, hogy némely hitközségben a *tküfét* az almemorról élő szóval hirdették az istentisztelet végeztével hazamenő híveknek egyebekkel, például zócherre, váchnáchtra való meghívással együtt. Máshol pedig kifüggesztették a zsinagóga pólesnek nevezett előcsarnoka fekete táblájára. A most folyó zsidó évben 1905 október 27-ére és 1906 január 6-ra esett, április 8-ra és július 15-re esnek majd a *tküfék*, melyeknek az a rossz hírük, hogy az égből vagy világürből akkor vércseppek hullanak víztartányainkba. Ezen vércseppek ellen az illető tartányok, edények betakarásával és a minden varázslattól immunissá mentesítő vassal t. i.

vasdaraboknak, vastárgyaknak a vízbe helyezésével védekeznek azok — akik védekeznek, de a vizet nem kell kiönteniök.

Kiöntögetik azonban a vizet mindmeggannyiszor, valahányszor a »mesz miczve« vagy a »sicz ausz desz vaszer« hangzik el az »utczában« vagy portájuk előtt. Ilyenkor az utca valamelyik házában haláleset fordult elő és — a számos hívőkkel dicsekedhető babona szerint — a halál angyala a szomszédság valamelyik víztartányában mosta le öldöklő kardjáról a vér nyomait.

Annak magyarázata, hogy miért nem kell kiönteni a tküfevéres vizet — ami vízhiányos helységeken a híveket kellemtelenségtől kiméli meg — és miért kell kiönteni a vizet a fenn előadott másik esetben, szembeötlően világos. A tküfét a »baj« bekövetkezte előtt hirdetik, lehet a vizet »fervórni«; a másik esetben a »bajt« csak annak megtörténte után hirdetik, mikor már nem lehet ellene praeventive védekezni.

*

Körömnnyírás. Tisztasági célból azt tartja a zsidó hagyományos szokás, hogy aki keze ujjai, lába ujjai körmeit lenyírja, az eltávolított körömszeleteket tartsa együtt, égesse el és valahogy ne dobja el azokat. Az elégetéssel némi kegyelet tanusíttassék oly hulladékok iránt, melyek a testnek azon részeivel voltak összenőve, melyek miczvétet gyakoroltak, így például a kezek a cziczeszt tekergették ujjaikra és a tfilin szíját viselték, a thóra pergamenjét és hengerfogantyuit érintették, alamizsnát osztogattak stb., lábaikon pedig Isten házába járogattak a hívek. A tisztaság érdekében, esetleges fertőző contagiumok meggátolása céljából, még a babonás ijesztgetésekhez is folyamodtak őseink. Avval fenyegetőztek ugyanis, hogy aki körömnnyírásakor a hulladékokat nem szedi össze, el nem égeti, annak majd vissza kell jönnie értük a másik világból. Ezen sanctióhoz fűződik a mult XIX. század közepének következő adomája: Kitseer Victor pozsonyi »eretnek«, a Geist des Talmud szerzője, a bécsi Burgszínházban körmeit nyirogatja és a pallóra ejtegeti a hulladékokat. Szomszédaitól ezen viselkedéseért kérdőre vonatván, imígyen mentegetődzik »Nem tettem nevetlenségből, csakis theatromaniából. Annyira bolondja vagyok a színháznak és különösen a Burg-nak, hogy még a másvilágból is ide visszajönni szeretnék; hogy ezt tennem muszáj is legyen, a pallóra hánytam körmeim hulladékát. Majd eljövök értük.«

Hagada vulgo Góde של דודס. Csak néhány nappal jelen második évnegyedi füzet megjelenése után, április 9-én, hétfőn tartjuk az első széder-estei ünnepséget. Az asztalon, ha számosan ülnek körülte, számosak a gódék is, melyek régiebbek, újabbak, különféle rétüek és többnyire képekkel illusztráltak a célból, hogy a gyermekekben érdeklődést keltsenek a peszach iránt és hogy ébren tartsák őket a széder-estén. Hát bizony ezek az illusztrációk nagyon is rudimentalis fametszetek. Tudjuk, tudjuk, hogy azon árért, melyért az efféle gódék adatnak vétetnek, nem igen követelhetni holmi műbecscsel bíró illusztrációkat; de igenis elvárhatni annyit legalább, hogy a gódék kiadói számoljanak immár a sokszorosító művészet mai minővöltával is és cseréljék ki újabbakkal az ő kopott clichéiket, melyek közül egyet többé ne alkalmazzanak az ő mai conceptiójában. Azt a különféle editiókban azonos képet értem, mely a hárfás Dávid királyt ábrázolja térdelve és mintegy glorificálva a vele szemben sugárzó naptól, melynek korongjában, a különféle gódékban azonos sajtóhibával t. i. ך helyett ךֿ-el, olvashatni e két szót: יהוה הקדוש. Hát kérem szépen! Tessenek csak elhagyni azt a »szent lelket«, melyhez nekünk semmi közünk, akár a nap korongjában akár galamb alakjában kinálkozik; hagyjuk ott »harmadiknak a fiu mellett« és elégedjünk meg apánkkal, királyunkkal, aki ךֿ egyetlenegy. Ha jól tudom, akkor a zsidóság csak egyetlenegy alakjának volt némi gloriolája és pedig az Exodus XXXIV. 29—35. szerint, Mózesnek.

Áttérek most némely gódnak fordítására. Elöttem egy nem is nagyon régi, egy 1868-ban megjelent nagy negyedréti úgynevezett álsichgóde, melynek 46. és 47. lapjain következők is foglaltatnak a héber álfábétnek sorrendjében.

Állmechtiger Gátt nun bau dájnen tempel síróh. álzó sír. und álzó báld in unzeren tágen síróh. Ja síróh. Nun bau, nun bau dájn tempel síróh. (Most következik 21 jelző és mindegyik után Gátt, mely nevet én csak az első és az utolsó után irok ide). Bärmhercziger Gátt, grószter, démütiger, hajcher, verdiger, zíszer, chéniser, tauglicher, jidiser, prechtiger, lebendiger, mechtiger, námháftiger, zenftiger, éviger, furchtbárer, czímlicher, kéniglicher, rájcher, séner, trajszháftiger Gátt. Du biszt Gátt und kájner mer. Valóságos חונה מלולא megbotránkoztató nevetség, miféle tarka-barka, szedett-vedett epi-

theta ornantiákkal járul ezen góde jargonistája Isten szent neve elé; csakis alfabétikus systemája kedvéért? Oh nem! Még ez sem sikerül neki a ם helyén levő »prechtiger« tanusága szerint.

Azt hinné az ember, hogy ez a góde valahol Lwow-ban, Varsóban, Vlnában, Minszkben, Zolkievban jelent meg?! Oh nem! Pesten, bei M. E. Löwy's Sohn. Czime מעלה בית הורין.

Ad vocem חוכא! Ezen chüche szótól ered a jargon következő két kifejezése és pedig chacheczen = csufondárosan haczagni, gechachecz = csufondáros kaczagás.

Ide iktatok néhány közmondást a góde köréből.

X. gebt vósz men pészach asz den glóz várft. (Fösvény.)

Pürem iz e móg, pészach iz e müz.

Ví kümt Hómen in de mánistáne?

X. chezsþent ví de dráj rebónem in de góde. (Vigyázat!

X. dupla krétával számol. Onnan ered, hogy R. Jósze, R. Eliezer és R. Akiba az egyiptomi és a vörös tengeri csapásokat sokszorozzák.)

Af cherajszesz brauchen, ájnmáchen, aufhében. (Haszontalan tárgy. Kell a fenének!)

Fün frád zen fáczen dájenüsz ách nit e szách, fún lád iz sajn ane iber dájénü.

X. hat bekümen slek vagy mákesz dájénü.

Glaczt án ón ví der támm in de góde.

Ákerát e zaj stén ze in de góde. (Ha a játékos rossz kártyát kap, úgy is mondja: Nit emól in de góde stén ze e zaj t. i. a különféle csapások).

Lád ligen af X. dé stén nit in de góde.

Erczélt ám e gáncze chádgdáje.

Dü kenszt (ze kennen) jeczt essen gezájertesz ader üngezájertesz = válogathatsz vagy válogathattok.

*

Allesz hászt e béged. Mi mindent tekintenek ruhának?! Mi minden szerepel ruha gyanánt?! A talmud a ruha fogalmának megállapítása körül a kelmének csodálatosan kis méreteivel elégszik meg; így például ami normalis zsebkendőink jóval nagyobbak azon kelmedaraboknál, melyek a talmudban már ruha gyanánt járják. Már most, ha a hétszilvafás magát földesurnak, a szatócs kereskedőnek, a kisiparos gyárosnak tartja; ha a lugoldatot ivott szakácsnékat, utczaí verekedéseket

regisztráló reporter publiczistaként és a habilitációja óta egyetlen előadást sem tartott magántanár professor úr gyanánt szerepel; ha valamely szövetkezetecskének vezetője akár egy nagy banké, vezérigazgató úrnak szállíttatja magát; ha valamennyi vagy akármelyike ezen kicsi alakoknak nagyságoltatja magát; ha a vendéglőben egy kicsinyke filet-et beafsteak számba tálalnak a zsidó elé: akkor ez, akár tudva szavai talmudi eredetét akár mások után helyesen alkalmazva azokat, imígyen ironizál: állesz hászt e béged.

*

Dü vaszt nach älcz lüch ersájnen. Te majd igen kicsiny alakban (megczibáltan, megnyirbáltan, leszállítottan stb.) jelensz még meg. Budapesti eredetű ma országszerte használt megfenyegetése a fennhéjázó nagyzolásnak a tartalom, a vagyon, az erő hiányát pótolni akaró külsőségeknek, nekigyürkőzésnek. Ezen közmondás a mult XIX. század hetvenes éveinek elejekor származik a »Borsszem Jankó«-ból. Mikor Horn Ede (meghalt 1875 november 2-án, mint az akkori földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszterium államtitkára és a főváros mai VII. kerületét is magában foglaló Terézváros országgyűlési képviselője) 1869 tavaszán Párisból hazajött és a Tisza Kálmántól vezetett balközéphez csatlakozott, akkor ő és illetve pártja német *napilapot* indítottak a »Neuer Freier Lloyd«-ot, melynek szerkesztője gyanánt Horn Ede szerepelt. Ez az ujság a mai »Egyetértés«-ét a »Times«, a »Temps« lapokét túlhaladó és mindamellett csak háromhasábos formátumban jelent meg; monstruositásánál fogva úgyszólván halva született. A közönség sehogy sem akarván megbarátkozni az esetlen formátummal, a N. Fr. Lloyd csakhamar változtatta alakját és a bécsi »Presse« nagyságában jelent meg, de ebben sem sokáig. Most már az ujság külalakja tetszetősebb, kezesebb volt, de más bajok keletkeztek: elszerették legjelesebb munkatársait, köztük a már akkor feltűnő és kitűnő Veiglsberg Leót; a balközépben szakadás állott be, a N. Fr. Lloyd ismételten redukálódott és nagy negyedréiben jelent meg. Ezek a gyakori vedlések és összetöpörödések váltották ki Csicseri Borsból (dr. Ágai Adolfból) ama jóslatot, mely szerint a N. Fr. Lloyd, ha a zsugorodások lejtőjén továbbad imígyen halad, csakhamar mint lüch לוח fog megjelenni. Hát a jóslott formátumig épen nem züllött Horn Ede ezen

szerencsétlen ujságja, de kevés híjával megközelítette azt, amikor oszt mint kis negyedrétaalakú *hetilap* csendesen kimult. Ágai jóslata szószerint ugyan nem teljesedett, de frappáns jellemző voltánál fogva bejutott a zsidóvilág szitkozódásai közé; mellé pedig emennek »*dü raszt nach far bagó tánczen*«, mely utóbbinak magyar származása fülbe ötlük. Az előbbit ma már a nem magyar zsidóság is reczipiálta és annak oly rétegei közt hallatszik az, melyeknek sem Hornról, sem Ágairól, sem ezeknek egykori ujságaikról még csak sejtelmük sincs.

*

Sálesüdesz báj gróf Pálffy. A pesti izraelita hitközség ülésterméből a nép közé szivárgott közmondás, melyet gyakran alkalmaznak olyanokkal szemben, kik fényes öszeköttetésekkel, a hatalmasoknál való bennfentességükkel kérkednek.

Mikor az 1860-iki októberi diplomával a magyar szabadság kissé helyreállt, akkor dr. Hirschler Ignác a pesti izraelita hitközség előljáróságának elnöke, a zsidó iskolaalap mibenléte és hovafordítása tárgyában terjedelmes memorandumot terjesztett fel a helytartótanácsához. De ennek a magyar érának alig egy év multával vége szakadván, gróf Pálffy Móríc altábornagy a megyék bizottságait feloszlatta, de a pesti izr. hitközség előljáróságát is és Hirschler helyébe Sájé Volf Schossbergert, a mai tornyai bárók öregapját nevezte ki előljárósági elnöknek. A választmánynak egyik buzgó és később számos érdemjelei után is közmondásossá vált tagja, kétszer-háromszor meginterpellálta az »*aulikus rasekólt*« az iskolaalap mibenléte iránt, de hiába. Schossbergertől nem bírt választ kapni. Az öreg jól tudta, hogy annak, *aki akarata érvényesítésére nézve minden hatalom nélkül szükölködik, legokosabb a quieta non movere elvének követése.* Mikor egyízben X-edszeri kérdésére sem kapott választ a kifáraszthatlan interpelláló, akkor az méltatlankodva következőleg fakadt ki: Ám jól van, majd szerzek én magamnak felvilágosítást a magasabb, a mérvadó forumnál. A jargontól épen nem idegenkedő öreg Schossberger ezen kifakadással szemben végre véget szakított begomboltóságának a következő ripozztal: »*Venn men den herren fon Pózner rácht ferstét, kenn men mánen er eszt álle sábesz sálesüdesz báj zájner ekszczellencz den grófen Pálffy.*« Tableau!

Budapest.

VADÁSZ EDE.